

ORTOPEDI

Uppdaterad 170407

Huvudsaklig handlägningsnivå

A: Självständigt kunna handlägga på vårdcentral/jourcentral.

Specialistremiss vid komplicerade fall.

B: Ha god kännedom och delvis handlägga. Specialistremiss kan övervägas.

C: Ha kännedom om och vid behov påbörja utredning/behandling.

Specialistremiss.

C-nivån lärs främst in på specialistklinik.

HC= Hälsocentral, B= Barnklinik, BVC= Barnvårdscentral, BUP = Barn- och ungdomspsykiatri, Hab = Habilitering, Hud = Hudklinik

Delmål	Handlägningsnivå	Klinik
A1 Medarbetarskap och ledarskap <ul style="list-style-type: none"> - Kunna leda och utveckla vårdteam kring den ortopediska patienten - Kunna samverka med försäkringskassa, företagshälsovård och arbetsgivare - Kunna leda medarbetarutbildning	A	HC
A2 Etik Mångfald och Jämlikhet <ul style="list-style-type: none"> - Kunna möta personer med annat kulturellt ursprung, etnisk bakgrund, annat språk, olika sexuell läggning i samtal om fysisk aktivitet och rehabilitering - Kunna möta personer med funktionsnedsättning	A	HC
A 3 vårdhygien och smittskydd <ul style="list-style-type: none"> - Vårdhygien i samband med mottagningsarbete - Multiresistenta bakterier	A	HC, B, BVC
A4 Systematisk kvalitets och patientsäkerhetsarbete <ul style="list-style-type: none"> - Kunna kritiskt granska den egna verksamheten och genomföra risk- och händelseanalys samt ansvara för förbättrande åtgärder. - Behärska avvikelssystem (Synergi)	A	HC

<ul style="list-style-type: none"> - Kunskap om strålhygien, bedöma indikation för radiologisk diagnostik i relation till samlad stråldos över längre tid 		
<p>A 5 Medicinsk vetenskap</p> <ul style="list-style-type: none"> - Följa med i aktuella rön och evidensbaserade rekommendationer inom det ortopediska området 	A	HC
<p>A6 Lagar och andra föreskrifter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Patientlagen: Kunskap om patientens rättighet till information och delaktighet, regelverk samt betalningsansvar kring fritt vårdval, - Sekretess i vården 	A	HC
<p>B1 Kommunikation med patienter och närstående</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunna föra samtal med patienter kring innebörd och syfte med fysioterapeutisk rehabilitering samt förväntade behandlingsresultat - Kunna samtala om för och nackdelar med olika behandlingsalternativ, fysioterapi, läkemedel, operation samt indikationer - Kunna bemöta patienters önskemål om ej motiverade radiologiska utredningar 	A	HC
<p>B2 Sjukdomsförebyggande arbete</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunna vägleda patienter i frågor om levnadsvanors betydelse för hälsan och sjukdomsförebyggande åtgärder - Kunna leda motiverande samtal kring fysisk aktivitet som egenvård - Kunna informera om syfte med rökstopp inför och efter ortopedisk operation samt erbjuda stöd för rökavvänjning vb 	A	HC
<p>B3 Läkemedel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunskap om val av läkemedelsbehandling vid smärta i rörelseapparaten - Kunskap om NSAID:s risker vid långtidsbehandling - Kunna genomföra riskbedömning för beroendutveckling vid behandling med opioidanalgetika - Kunskap om läkemedelsbehandling vid 	A	HC

osteoporos		
B4 Försäkringsmedicin <ul style="list-style-type: none"> - Bedöma behov av och följa upp sjukskrivning för sjukdom i rörelseapparaten - Kunskap om indikation för rehabersättning - Kunna utfärda läkarutlåtande FKF 3200 	A	HC
B5 Palliativ vård i livets slutskede <ul style="list-style-type: none"> - Kunna bedöma och handlägga palliativ vård ur primärvårdsperspektiv, smärtlindning, illamående samt psykosocial och existentiell oro hos patient och anhöriga mm 	A	HC, B
Diagnosgrupper, delmål C1-C5 C1 Första bedömning av hälsoproblem C2 Medicinsk angelägenhetsgrad, prioritering C3 Kontinuitet C4 Självständigt kunna handlägga sjukdomstillstånd C5 Samverkan med andra kliniker, vård utanför den egna vårdnivån		
<i>Behärska att diagnostisera, behandla och följa på primärvårdsnivå (C1,C2,C3,C4)</i>		
Ganglion på händer och fötter	A	HC
Distorsion av fingrar, leddskador	A	HC
Senskada fingrar	A, B	HC
Tumbasartros, artros i fingrar	A	HC
De Quervains tendinit	A	HC
Duputrens kontraktur	A, B	HC
Triggerfinger	A, B	HC
Carpaltunnelsyndrom	A, B	HC
Pigluxation	A	HC
Olecranonbusit	A	HC
Epikondylit	A	HC
Impingement lätt-måttligt	A	HC
AC-ledsartros	A, B	HC
Frozen shoulder	A	HC
Höftledsartros	A	HC

Snapping hip	A	HC
Knäledsdistorsion	A	HC
Korsbandsskada	A, B	HC
Menisksjukdom/-skada	A, B	HC
Främre knäsmärta(=femuropatellärt smärttillstånd, chondromalaci)	A	HC
Mb Schlatte	A	HC
Löparknä och Hopparknä	A	HC
Prepatellär bursit	A	HC
Knäledsartros	A	HC
Bakercysta	A	HC
Växtvärk (små barn)	A	HC
Små muskelbristningar i vad	A	HC
Akillestendinit/-tendinos	A	HC
Hälsmärta	A	HC
Fotledsdistorsion	A	HC
Plantarfasciit, hälsporre	A	HC
Mortons neuralgi	A, B	HC
Hallux valgus	A	HC
Tåfrakturer	A	HC
Vanliga avvikelser i fotens utseende: - Pronation - Plattfot - Inåtpekande fötter - Utåtpekande fötter	A	HC
Liten skolios hos växande ungdom	A	HC
Skolios hos vuxen	A	HC
Ospecifik ryggsmärta	A	HC
Akut Lumbago	A	HC
Diskbräck i ländrygg och halsrygg	A, B	HC
Tortikollis	A	HC
Ospecifik nacksmärta	A	HC
Whiplash	A, B	HC
<i>Behärska att initialt bedöma, avgöra medicinsk angelägenhetsgrad, på ett etiskt tillfredställande sätt prioritera mellan vårdsökande, remittera samt följa personer med sjukdomstillstånd som behöver vård utöver den egna enhetens resurser (C1, C2, C5,C6)</i>		
Frakturer, bedöma	B, C	HC
Luxationer, bedöma	C	HC
Carpaltunnelsyndrom	B	HC
Kroniska tendinit, bursiter	B	HC
Glenohumeral artros	B	HC
Svår impingement i axel	B	HC
Svår artros i höft, knä – artroplastik?	B	HC

Större muskelbristningar i säte, lår, vad	B	HC
Knäskada som inte svarar på given fysioterapi (om ej samtidig artros) - Korsbandsskada - Ledbandsskada - Meniskskada	B, C	HC, Ort
Hemartros	C	HC, Ort
Septisk artrit	C	HC, Ort
Akillessenruptur	C	HC, Ort
Grav Hallux valgus, operationskrävande	C	HC, Ort
Fotdeformiteter	B, C	HC, Ort, Orttekn
Skolios	B, C	HC, Ort
Svåra diskbräck	C	HC, Ort
Spinal stenosis	B, C	HC, Ort
Spondylolistes	B, C	HC, Ort
Återkommande ryggsmärta hos idrottande ungdom (stressfraktur i kotbågen?)	B, C	HC, Ort

<p>C6 Barn</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coxitis simplex - Perthes sjukdom - Epifysiolys - Återkommande ryggsmärta hos idrottande ungdom (stressfraktur i kotbåge?) <p>Kunna bedöma ”normala” avvikelser i anatomi/rörelsemönster hos barn (t ex plattfot, inåttåade/utåtvridna fötter)</p> <p>Kunna identifiera avvikande anatomi/rörelsemönster hos barn (t ex klumpfot, spasticitet, hypotoni, skolios)</p>	<p>A C C B</p> <p>A</p> <p>A, B</p>	<p>HC</p>
<p>C7 MVC, Gyn</p>		
<p>C8 Geriatrik, hemsjukvård, palliativ vård</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunna tolka ospecifika uttryck för smärta efter fall hos äldre med nedsatt kognitiv förmåga, bedöma ev fraktur, luxation - Balansträning för att förebygga fallrisk 	<p>A</p>	<p>HC</p>
<p>C9 Hembesök</p>		
<p>C10 Medicinsk rehabilitering, arbetsrehabilitering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samverkan med fysioterapeut och arbetsterapeut i rehabilitering av smärta, sjukdom i rörelseapparaten - Kunskap om artrosskolans innehåll och verksamhet - Kunskap om hjälpmedel och ortoser vid sjukdom i rörelseapparaten - Kunskap ortopedtekniska verkstadens verksamhet - Samverkan med försäkringskassa, arbetsgivare och företagshälsovård för arbetsrehabilitering vid sjukdom/smärta i rörelseapparaten 	<p>A</p>	<p>HC</p>
<p>C11 myndighetsuppdrag</p>		
<p>C12 Folkhälsoarbete</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunna föreläsa för/informera patientförening, pensionärsförening om artrossjukdom samt levnadsvanors betydelse för sjukdomar i rörelseapparaten 	<p>A</p>	<p>HC</p>
<p>C13 Psykiatri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunna bedöma svårtolkade smärtsymtom från rörelseapparaten hos 	<p>A, B</p>	<p>HC</p>

personer med psykisk sjukdom/ funktionsnedsättning		
C 14 Lager och föreskrifter		

Praktiska färdigheter		
Injektionsteknik vid <ul style="list-style-type: none"> - Kortisoninjektion vid trochanterit - Kortisoninjektion subakromiellt vid impingement i axel 	A	HC
Ledpunktion, injektionsteknik knä	A	HC
Punktion, injektionsteknik vid olekranonbursit	A	HC
Punktion, injektionsteknik vid ganglion	A	HC
Kunna preliminärgranska och tolka skelettröntgen vid frakturmisstanke	A	HC, Rtg
Reponera pigluxation	A	HC
Reponera fingerluxation	A	HC

Förslag på lärandemetoder
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Varierad öppenvårdsmottagning under handledning vid hälsocentral
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Delta vid hälsocentralens fysioterapeutmottagning, undersökningsteknik, ta del av arbetssätt, utveckla samarbete, kunskap om artrosskola
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Delta vid hälsocentralens arbetsterapeutmottagning, kunskap om aktuella hjälpmedel, ortoser
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Vid sidotjänstgöring vid ortopedklinik: Mottagning, dagjour, avdelningsarbete under handledning – där tonvikten tydligt ligger på mottagningsarbete, en del dagjour och avdelningsarbete endast utgör en liten del
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Sidotjänstgöring vid radiologklinik, granskning av skelettröntgen vid frakturmisstanke
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Delta vid specialistsjukgymnastens mottagning
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Delta vid specialistläkarmottagning
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Studiebesök vid ortopedteknisk verkstad
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Remissgenomgång, tillsammans med specialistläkare
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Kurs
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Handledarsamtal

✚ Gruppseminarier/grupphandledning
✚ Intern fortbildning/ föreläsning vid sidotjänstgöringsklinik
✚ Falldiskussion

Tillägg för ST-läkare med glesbygdsmedicinsk inriktning:

Thomas????!!!!

Sidotjänstgöring inom verksamhetsområde:

- **Ortopedi**
- **Radiologi**

Kunskaper/färdigheter innan sidotjänstgörning

- Ha kunskap om sjukdomspanoramat avseende ortopedi i primärvården.
- Kunskap om fysioterapeuternas verksamhet i primärvården
- Ta relevant anamnes, smärtanamnes, ev föregående trauma, motionsvanor, övriga sjukdomar och läkemedelsbehandling
- Kännedom om ortopedens vårdprogram, ALK-sidan
- Undersökningsteknik av rörelseapparaten

- 1) Huvudhandledare i primärvården skall ha gjort kompetensbedömning avseende ovanstående innan sidotjänstgöringen.
- 2) ST läkaren förberedar en utbildningsplan för sidotjänstgöring med huvudhandledare på HC http://insidan.nll.se/documents/Interna/ns/intmedsy/L%c3%a4ns%c3%b6vergripande_ST_stu_direktor/Sidotj%c3%a4nstg%c3%b6ringskontrakt.docx
- 3) ST läkare ska få namngiven handledare vid sidotjänstgöringsklinik senast 4 veckor innan tjänstgöringens start (om så inte är möjligt ska handledare utses senast vid tjänstgöringens start).
- 4) Utbildningsplan ska förankras och stämmas av med ansvarig handledare på sidotjänstgöringsklinik i god tid innan tjänstgöringens start.

- 5) ST-läkaren ansvarar för att en avstämning med handledare på sidotjänstgöringskliniken sker efter hälften av randningstiden för att vid behov justera innehåll, ordna inläsning/teoretiska studier för det som man inte hunnit träffa/se eller diskutera under handledarsamtal

Enheter för sidotjänstgöring inom barnsjukvård Norrbotten

Sjukhus	Enhet	Kontaktperson
Sunderby Sjukhus	Ortopedklinik, akutmottagning, mottagning, avdelning, ortopedteknisk verkstad	
Piteå Älvdals Sjukhus	Ortopedklinik, viss akutmottagning (akutläkare), mottagning, avdelning, planerad ortopedisk kirurgi	
Gällivare sjukhus		
Kiruna Sjukhus		
Kalix Sjukhus		

Under placeringen

Det ska ifyllas intyg från handledaren på sidotjänstgöringskliniken och ST läkaren avseende placeringen.

<http://insidan.nll.se/Kunskap--utveckling/Utbildningar/ST-lakare/Bedomning-av-ST-lakares-kompetensutveckling/>

[Återkoppling till ST-läkare vid klinisk tjänstgöring](#)

[Egenskattning för ST-läkare vid klinisk tjänstgöring](#)

[Återkoppling från ST-läkare vid klinisk tjänstgöring](#)